

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ВІДНОСИН УКРАЇНА-ЄС У ПОЛЬСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

У статті досліджуються підходи до виділення окремих етапів у відносинах Україна-ЄС у польській історіографії. Проаналізувавши підбір критеріїв для встановлення періодизації, зазначається, що в основу періодизації відносин Україна-ЄС у польській історіографії покладено зовнішню політику Європейського Союзу щодо України, проте, фактично кожен крок Євросоюзу був тісно пов'язаний з тими змінами, що відбувалися в Україні.

Ключові слова: Україна, Польща, Європейський Союз, європейська інтеграція, періодизація.

Oleksandr Neprytskyi

PERIODISATION OF UKRAINE-EU RELATIONS IN POLISH HISTORIOGRAPHY

The article examines approaches to the allocation of individual stages in Ukraine-EU relations in Polish historiography. After analysing the selection of criteria for establishing the periodisation, it is noted that the basis for the periodisation of Ukraine-EU relations in Polish historiography is the foreign policy of the European Union towards Ukraine, but in fact every step of the European Union was closely related to the changes that took place in Ukraine.

Key words: Ukraine, Poland, European Union, European integration, periodisation.

Періодизація (визначення етапів) будь-яких історичних процесів має важливе методологічне значення, оскільки в основу завжди покладаються критерії, які авторами вважаються визначальними. Події, що позначають, переломні моменти, демонструють світоглядні основи, на які опираються у наукових дослідженнях та прийнятті рішень у реалізації соціальної, економічної, культурної та інших політик.

Історія європейської інтеграції України висвітлена в багатьох польськомовних публікаціях. У деяких з них автори здійснювали спроби підсумувати увесь шлях, що пройшли Україна і Європейський Союз на шляху співпраці й взаємодії, та запропонувати періодизацію відносин. Зокрема, періодизація була запропонована в працях А. Степень-Кучинської та

М. Словіковського [3], С. Сидун [4], А. Даценко та К. Зуби [2], а також інших вчених. (Варто зауважити, що значна частина цих вчених або походять з України, або пов'язані з українськими науковими колами.)

Мета статті полягає у дослідженні підходів до виділення періодів відносин Україна-ЄС у польській історіографії.

Президент України, незалежно від політичних змін, що відбувалися, був і залишається домінуючим гравцем у всій політиці та головним актором у формуванні зовнішньої політики, відповідно до всіх редакцій української конституції. Тож, пишуть Олександр Даценко і Кшиштоф Зуба, «найпростіший, але й найприродніший спосіб, етапи відносин між Україною та ЄС позначити термінами перебування на посадах президентів, які змінювали один одного. Адже саме вони надали характерних рис і особливостей цій співпраці» [2, с.13]. Але всі автори звертаються до більш узагальнених категорій, що мали місце в історії відносин України та Європейського Союзу.

До Євромайдану, спроби періодизації цих відносин охоплювали два-три періоди. Характерно, що вони вказували на «Помаранчеву революцію» як на переломний момент, що зрозуміло з огляду на ті надії, які покладали на неї українці, ЄС та науковці демократичних держав.

Аліція Степень-Кучинська пропонувала виокремити три періоди у відносинах між Україною та ЄС. Перший період розпочинається у 1991 році й триває до 1994. Авторка називає його «байдужий» період. Другий - охоплює час з 1995 по 1999 роки та збігається з першим періодом правління Президента Леоніда Кучми. Аліція Степень-Кучинська називає його періодом «партнерства». А третій етап, на її думку, тривав з 1999 р. по 2004, співпадав з другим терміном Леоніда Даниловича Кучми, і отримав назву «розчарування» [3, с.101].

На думку Світлани Сидун можна додати «четвертий етап - час після Помаранчевої революції, поділений на дві частини - «захоплення» та «розчарування і виснаження» [4, с.202]. Оскільки публікація, яку ми згадуємо, писалася у 2010 році, то автор зазначає, що «після виборів Президента України може розпочатися новий етап, який принесе зміни у бік партнерства та поглиблення співпраці» [4, с.202]. Проте, як ми знаємо, прихід до влади Віктора Януковича призвів до зовсім інших наслідків, а кінець його президентства заклав ще один рубіж в історію нестабільних відносин України з Європейським Союзом - Революцію Гідності та підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

Олександр Даценко і Кшиштоф Зуба виокремлювали чотири періоди, в яких «формально-юридичні етапи співробітництва між Україною та ЄС були завершені» [1, с.14]:

- 1) Розбудова двосторонніх відносин (1991-1998);
- 2) Угода про партнерство і співробітництво та перша фаза Європейської політики сусідства (1998-2008);
- 3) Східне партнерство (2008-2014);
- 4) Угода про асоціацію (з 2014 року).

Якщо сконцентруватися не на подіях в Україні, що впливали на двосторонні відносини, а на політиці сусідства Європейського Союзу, то Ганна Баженова вказує на ключовий 2008 рік, і вважає, що «можна виокремити два етапи: до 2008 року та після 2008 року» [1, с. 69], орієнтуючись на прийняття ініціативи Східного партнерства. А подальшу історію відносин вона поділяє на два чіткі етапи: «до і після Євромайдану та укладення Угоди про асоціацію» [1, с. 73].

Наступною важливою подією, що започаткувала новий етап відносин України з Європейським Союзом стали події російсько-української війни, коли «у лютому 2022 р. Україна подала заявку на членство в ЄС, у червні 2023 року отримала статус кандидата» [5].

Таким чином, в основу періодизації відносин Україна-ЄС у польській історіографії покладено зовнішню політику Європейського Союзу щодо України, проте, фактично кожен крок Євросоюзу був тісно пов'язаний з тими змінами, що відбувалися в Україні.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Bazhenova H. Ukraina w Partnerstwie Wschodnim: osiągnięcia i perspektywy. Grudzień 2019.
2. Datsenko A., Zuba K. Ewolucja relacji Ukraina - Unia Europejska. Europejska polityka Ukrainy. № 1. T. 4. 2018. S. 12-23.
3. Stępień-Kuczyńska A., Słowikowski M. Unia Europejska a państwa Europy Wschodniej. Warszawa, 2008.
4. Sydun S. Ewolucja stosunków pomiędzy Ukrainą i UE. Środkowoeuropejskie Studia Polityczne. № 3. 2010. S. 201-217.
5. Ukraina na drodze do Unii Europejskiej. Konfederacja Lewiatan. 22 stycznia 2025. URL: <https://lewiatan.org/ukraina-na-drodze-do-unii-europejskiej/>